

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET

Promemoria *Bilaga 1*

Ledande sakkunnig

19.9.2022

Mira Karppanen

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING OM ÄNDRING AV RUBRIKEN FÖR OCH 1 § I STATSRÅDETS FÖRORDNING OM ERSÄTTNING AV STATENS MEDEL FÖR KOMMUNENS KOSTNADER FÖR FRÄMJANDE AV INTEGRATION

1 Bakgrund

Enligt lagen om främjande av integration (1386/2010, nedan *integrationslagen*) ersätter staten kommunen för de kostnader för främjande av integration som anges i lagen. Kostnader uppstår för kommunen för ordnande av de tjänster för invandrare som det föreskrivs om i integrationslagen. Enligt 45 § i integrationslagen betalas i fråga om en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. till kommunen av statens medel en kalkylerad ersättning för vägledning, rådgivning och annat ordnande av verksamhet som stöder integration. Personer som avses i 2 § 2 mom. i integrationslagen är till exempel personer som får internationellt skydd och personer som avses i 3 mom. deras familjemedlemmar.

Kalkylerad ersättning betalas för tre år i fråga om personer som avses i 2 § 2 eller 3 mom. i integrationslagen, förutom i fråga om personer som har tagits till Finland inom den flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen, för vilka kalkylerad ersättning betalas för fyra år.

I 1 § i statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens kostnader för främjande av integration (1393/2011) föreskrivs det om det kalkylerade ersättningsbelopp som betalas till kommunen. Enligt den betalas till kommunen av statens medel en kalkylerad ersättning för kostnaderna för ordnande av verksamhet enligt 45 § i lagen om främjande av integration (1386/2010), så att ersättningen för en person som fyllt sju år är 2 300 euro per år och ersättningen för en person som är under 7 år är 6 845 euro per år.

I och med social- och hälsovårdsreformen övergår ansvaret för social- och hälsovården från kommunerna till välfärdsområdena den 1 januari 2023. Av denna anledning föreslås det att integrationslagen ändras genom regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, lagen om främjande av integration och lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (RP 84/2022 rd). I propositionen föreslås det att den nämnda lagen ändras så att ansökan om ersättning av kostnader som orsakas av ordnande av social- och hälsovård möjliggörs för välfärdsområdena, samt att en del av de kalkylerade ersättningar som betalats till kommunerna för personer som beviljas internationellt skydd betalas till välfärdsområdena.

2 Innehållet i den föreslagna förordningen

Det föreslås att 1 § i statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens kostnader för främjande av integration ändras så att det utöver om ersättningar som betalas till kommunen också föreskrivs om kalkylerade ersättningar som betalas till välfärdsområdena. Eftersom främjande av integration för invandrare inte är en uppgift för vilken välfärdsområdet har organiseringsansvar enligt lagen om välfärdsområden (611/2021) ska uppgifterna för främjande av integration ersättas i enlighet med integrationslagen. Utöver de kalkylerade ersättningarna ska välfärdsområdena ersättas bland annat för betydande kostnader som föranleds av sjukdom eller skada hos personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. på det sätt som föreskrivs i integrationslagen.

Det föreslås också att den nuvarande kalkylerade ersättningen ska fördelas mellan kommunen och välfärdsområdet så att den motsvarar en uppskattning av fördelningen av de kostnader som täcks med den kalkylerade ersättningen. Den viktigaste tjänsten för främjande av integration för barn under 7 år är den av kommunen ordnade småbarnspedagogiken. Kommunen ansvarar dessutom för kultur-, idrotts- och fritidstjänsterna också för barn under 7 år. Välfärdsområdet ansvarar för social- och hälsovården, inklusive rådgivningstjänsterna och andra tjänster för barnfamiljer. Deltagande i småbarnspedagogiken är så gott som dagligt, medan välfärdsrådets

åldersgruppskontroller primärt görs en gång per år och även andra social- och hälsovårdstjänster för under 7-åringar är mera sporadiska. Eftersom integrationstjänsterna för barn under 7 år så gott som helt ligger på kommunens ansvar, är kommunens andel 95 procent av den nuvarande kalkylerade ersättningen ($6\,845 \text{ euro} \times 0,95 = 6\,502,75 \text{ euro}$, det vill säga cirka 6 503 euro) och välfärdsområdets andel 5 procent ($6\,845 \text{ euro} \times 0,05 = 342,25 \text{ euro}$, det vill säga cirka 342 euro).

För barn i skolåldern 7–17 år är de viktigaste integrationsfrämjande tjänsterna kopplade till utbildning. Integrationen av barn i skolåldern kan utöver genom den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet och den övriga utbildningen också främjas med kultur-, idrotts- och fritidstjänster samt ungdomsarbetet. Speciellt satsningar på stöd vid övergången från ett skolstadium till ett annat samt samarbetet mellan hemmet och skolan stöder barnets och den ungas integration och väg mot vidareutbildning och arbetslivet. För barn i skolåldern är också främjande av goda befolkningsrelationer samt förebyggande av diskriminering och rasism viktiga åtgärder. Välfärdsområdena svarar för elevvården samt social- och hälsovårdstjänsterna för barn, ungdomar och barnfamiljer. Kommunens ansvar för 7–17-åringar är mera omfattande än välfärdsområdets, men välfärdsområdet har emellertid också ett betydande ansvar i fråga om välfärdsområdets egna tjänster.

För personer som uppnått myndighetsåldern hör utveckling av kompetensen och främjande av sysselsättningen till de viktigaste tjänsterna för främjande av integration. Boende, kultur-, idrotts- och fritidstjänster hör också till de kommunala tjänster som stöder integrationen. Främjande av goda befolkningsrelationer samt förebyggande av diskriminering och rasism är också viktiga åtgärder i de vardagliga situationerna, utbildningen och arbetslivet. Inom sitt område ansvarar välfärdsområdena för social- och hälsovårdstjänster också för invandrare. Kommunen ansvarar för utarbetandet av den inledande kartläggningen och integrationsplanen för dem som inte är arbetssökande. För arbetssökande ordnas motsvarande tjänster inom arbets- och näringstjänsterna. I fortsättningen ska det också vara möjligt för välfärdsområdet att på kommunens begäran delta i utarbetandet av inledande kartläggningar och integrationsplaner, när främjandet av en invandrades integration förutsätter samordning av tjänster enligt 6 § som hör till kommunens eller välfärdsområdets

organiseringsansvar. Kommunerna har ett större ansvar för dem som har fyllt 18 år än välfärdsområdena, men även välfärdsområdena har ett betydande ansvar när det gäller välfärdsområdets egna tjänster. I synnerhet många vuxna kan på grund av sin bakgrund ha behov av social- och hälsovårdens tjänster. Det föreslås att kommunens andel är 85 procent av den nuvarande kalkylerade ersättningen ($2\,300 \text{ euro} \times 0,85 = 1\,955 \text{ euro}$) och välfärdsområdets andel är 15 procent ($2\,300 \text{ euro} \times 0,15 = 345 \text{ euro}$).

På Åland finns inga välfärdsområden, så till kommuner i landskapet Åland betalas kalkylerad ersättning endast med stöd av 45 §. Ersättningen betalas till samma belopp som i nuläget.

Enligt både 45 och 45 a § betalas till Helsingfors en särskild kalkylerad ersättning för att Helsingfors stad i sin bokföring ska kunna separera annan finansiering för å ena sidan social- och hälsovården och räddningsväsendet, å andra sidan övrig verksamhet.

Kalkylerad ersättning kan utöver till kommunerna också betalas till välfärdsområdet och Helsingfors stad utan särskild ansökan enligt det som föreskrivs i integrationslagen.

Dessutom föreslås det att rubriken för statsrådets förordning ändras så att den motsvarar förordningens utvidgade innehåll. Den nya föreslagna rubriken är statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens och välfärdsområdets kostnader för främjande av integration.

3 Förslagets konsekvenser

I den föreslagna förordningen av statsrådet föreskrivs det om hur den kalkylerade ersättning som ska betalas med stöd av 45 och 45 a § i integrationslagen fördelas mellan kommunerna och välfärdsområdena samt Helsingfors stad och kommunerna i landskapet Åland. I och med ändringen av förordningen får också välfärdsområdena kalkylerade ersättningar med stöd av integrationslagen. Genom möjligheten till ersättning kan kommunerna och välfärdsområdena bättre fullgöra sina lagstadgade integrationsfrämjande uppgifter.

Kalkylerad ersättning kan betalas till välfärdsområdet utan särskild ansökan och den kalkylerade ersättningen betalas automatiskt. Förslaget föranleder inget behov av tilläggsresurser för välfärdsområdena eller andra myndigheter. Utvecklingen av system i anslutning till betalningen av den kalkylerade ersättningen påverkar temporärt arbetsuppgifterna vid närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter och Migrationsverket under 2022.

Förslaget bedöms inte få konsekvenser för den offentliga ekonomins anslag på allmän nivå, eftersom nivån på anslaget inte ändras i och med reformen. Anslaget fördelas både på kommunerna och välfärdsområdena för olika kostnader som ska ersättas. Kostnaderna för systemutveckling i anslutning till utbetalning av ersättningar täcks med projektfinansiering och får inga konsekvenser för statsfinanserna.

4 Beredningen av ärendet

Förslaget till förordning har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Utlåtanden om förslaget har begärts under tiden 19.9-31.10.2022.

5 Ikraftträdande

Det föreslås att förordningen träder i kraft den 1 januari 2023.